

VABARIIGI VALITSUS

MÄÄRUS

Nõuded varjendile ja varjumisplaanile, varjumiskoha kohandamise põhimõtted ning varjumisplaani koostamise kord

Määrus kehtestatakse ehitusseadustiku § 11 lõike 5 ning hädaolukorra seaduse § 16² lõike 8 punktide 1 ja 2, § 16³ lõike 3 ja § 16⁴ lõike 5 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

Käesoleva määrusega sätestatakse:

- 1) varjendi ehituslikud nõuded, sealhulgas nõuded varjendi suurusele ja mahutavusele, samuti nõuded varjendis olevatele seadmetele ja varustusele, varjendi ligipääsetavusele, tähistamisele ning kontrollile ja hooldusele;
- 2) varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu, varjendi suuruse arvutamise põhimõtted hoone kasutamise otstarbe ja kasutajate arvu järgi;
- 3) nõuded varjumisplaanile ja varjumisplaani koostamise kord, sealhulgas varjumisvõimaluse hindamise, varjumisplaani uuendamise ja teatavaks tegemise kord;
- 4) põhimõtted varjumiskoha kohandamiseks.

§ 2. Terminid

Käesolevas määruses kasutatakse termineid järgmises tähenduses:

- 1) **hoone suletud netopind** on hoone suletud netopind majandus- ja taristuministri 5. juuni 2015. aasta määruse nr 57 „Ehitise tehniliste andmete loetelu ja arvestamise alused“ tähenduses;
- 2) **hoone varinguala** on horisontaalprojektsioonis hoone ümber olev ala, mille laius hoone välispiirist on üks kolmandik hoone kõrgusest;
- 3) **varjendi piirdekonstruktsioon** on hoone osa, mis moodustab varjendi väliskonstruktsiooni ja on projekteeritud taluma sõltuvalt varjendi klassist käesoleva määruse § 3 lõikes 2 või 3 nimetatud lööklainest põhjustatud koormust;
- 4) **varjendi kaitseuks** (edaspidi *kaitseuks*) on uks, mis on varjendist väljapoole avanev uks ja mis suletuna tagab varjendi kaitse välise ohu eest sarnaselt varjendi piirdekonstruktsiooniga ning mille kaudu saab varjendisse siseneda ja varjendist väljuda;
- 5) **varjendi lüüs** (edaspidi *lüüs*) on varjendi osa, millega takistatakse kaitseukse avamisel välise saaste sattumist varjendisse;
- 6) **varjendi sissepääsutee** (edaspidi *sissepääsutee*) on vähemalt kaitseukse avanemist tagavas osas tugevdatud hoone osa hoone välisuksest kaitseukseni;

- 7) **varjendi tegelik varjumispind** (edaspidi *tegelik varjumispind*) on varjendi piirdekonstruktsiooni sees olev inimeste viibimiseks ettenähtud ala, mille hulka ei arvestata muid vajalikke ruume ja pindu;
- 8) **varjendirühm** on mitmest sama klassiga varjendist koosnev hoone osa, mis on ette nähtud varjumiseks kuni 360 inimesele;
- 9) **varjendi varuväljapääsutee** (edaspidi *varuväljapääsutee*) on tugevdatud hoone osa, mis jääb varuväljapääsutee sisemise ja välimise pääsu vahele ning mis on rajatud varjendist väljumiseks olukorras, kus sissepääsutee kasutamine ei ole võimalik;
- 10) **varjendi varuväljapääsutee sisemine pääs** (edaspidi *varuväljapääsutee sisemine pääs*) on uks või luuk, mille kaudu saab varjendist väljuda varuväljapääsuteele;
- 11) **varjendi varuväljapääsutee välimine pääs** (edaspidi *varuväljapääsutee välimine pääs*) on üldjuhul väljapoole avanev uks või luuk, mille kaudu on võimalik varuväljapääsuteelt väljuda üldjuhul hoone varingualast välja ning mis tavaolukorras võib olla suletud;
- 12) **varjendi ventilatsioonisüsteem** on seadmete, filtrite, torustike ning muude osade kogum, mis takistab õhurõhu järsku muutust varjendis ja saastunud välisõhu sattumist varjendisse tagades varjendis viibijatele ühtlase filtreeritud välisõhu jaotuse.

2. peatükk

Varjendile esitatavad nõuded

1. jagu

Varjendi üldnõuded

§ 3. Varjendi klassid ja varjendi rajamise kohustusega hooned

- (1) Hoonesse rajatakse V1-klassi või V2-klassi varjend võttes arvesse varjendisse planeeritavate inimeste arvu ja piirdekonstruktsioonide tugevust.
- (2) V1-klassi varjend on varjend, mille tegeliku varjumispinna suurus on mitte vähem kui 15 ruutmeetrit ja mille varjendi piirdekonstruktsioon talub lööklainest põhjustatud koormust vähemalt 100 kN/m^2 ning mis on ette nähtud varjumiseks kuni 180 inimesele.
- (3) V2-klassi varjend on varjend, mille varjendi piirdekonstruktsioon talub lööklainest põhjustatud koormust vähemalt 200 kN/m^2 ning mis on ette nähtud varjumiseks kuni 1000 inimesele.
- (4) Varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu kasutusotstarbe ning tavapärase kasutajate arvu järgi sätestatakse määruse lisas 1.

§ 4. Varjendi suurus

- (1) Varjendi suurus koosneb tegelikust varjumispinnast ning lõikes 5 sätestatud seadmetele ja ruumidele ettenähtud pinnast.

(2) Tegelik varjumispinna suurus määratakse määruse lisa 1 alusel. Tegelik varjumispinna suurus peab lisas 1 nimetatud juhtudel tagama kõigi hoonesse projekteeritud inimeste varjumisvõimaluse vahetu kõrgendatud ohu korral.

(3) Tegelik varjumispinna suuruse määramisel tuleb iga inimese kohta tagada vähemalt 0,75 ruutmeetrit põrandapinda. Haiglas, hooldekodus või muus hoones, kus inimesele on tema vajadusest tulenevalt vaja rohkem põrandapinda, peab iga inimese jaoks tagama sellise tegeliku varjumispinna, mis tagab turvalise varjendis viibimise ja eluks vajaliku teeninduse.

(4) Kui hoones või hoonete kompleksis on erineva kasutusotstarbega hoone osad või hooned, mille alusel on ette nähtud erineva suurusega tegelik varjumispinna arvestus, siis need pinnad summeeritakse.

(5) Tegelik varjumispinna hulka ei arvestata:

- 1) lüüsi ala või ruumi;
- 2) ventilatsiooniseadmete ala või ruumi;
- 3) esmaabiruumi või -ala;
- 4) varuenergiaallika ala või ruumi;
- 5) tualetiala või ruumi;
- 6) madalamat kui 1,6 meetri kõrgust ruumi;
- 7) kitsamat kui kahemeetrist ruumi;
- 8) olmeala või -ruum;
- 9) muu ala, kus inimene ei saa turvaliselt viibida.

(6) Lõikes 5 nimetatud varjendi muud alad või ruumid projekteeritakse vajadusel varjendi piirdekonstruktsiooni sisse lisaks tegelikule varjumispinnale.

§ 5. Varjendi asukoht ja projekteerimine

(1) Varjendi võib rajada hoone osana või eraldiseisva hoonena täielikult või osaliselt maa-alusena või hoone esimesele korrusele.

(2) Varjendi projekteerimisel ja ehitamisel võib juhendada asjakohasest Eesti, Euroopa või rahvusvahelisest standardist, kui käesoleva määruse nõuded on täidetud.

(3) Varjendi rajamisel tuleb vältida varjendi võimalikku üleujutust ja liigniiskuse teket.

(4) Varjendi piirdekonstruktsioon ja juurdepääsuteed ei tohi piirned ruumidega, kus on survesead, plahvatusohtlik aine või suures koguses vedelikku.

(5) Ühe suurema varjendi asemel võib rajada varjendirühma. Varjendirühmade omavaheline kaugus peab olema vähemalt 20 meetrit.

(6) Mitme lähestikku asuva hoone kohta võib rajada ühise varjendi. Sellisel juhul arvutatakse tegelik varjumispinna suurus kõigi hoonete kohta kokku lähtudes määruse lisast 1.

(7) Hoonete ühine varjend võib paikneda kaugeimast selle varjendiga seotud hoonest kuni 250 meetri kaugusel. Vahemaad arvestatakse kaugeima hoone välisuksest kuni kaitseukseni mööda sobilikku liikumisteed.

2. jagu

Varjendi ehituslikud nõuded

§ 6. Varjendi konstruktsioonid

(1) Varjendi piirdekonstruktsioon võib olla osa hoone kandvast konstruktsioonist. Üldjuhul on piirdekonstruktsioon raudbetoonist.

(2) Varjendiks rajatud hoone osa tavapärase kasutuse ajal ei ole lubatud selle piirdekonstruktsiooni nõrgestada.

(3) Varjendi sees ei ole lubatud kasutada ehituslikke lahendusi, mis tugeva vibratsiooni korral võivad varjendis viibijaid ohustada.

(4) Pinnasele toetuv betoonpõrand on varjendis vähemalt 150 millimeetri paksune. Muu materjali kasutamisel tuleb tagada samaväärne kaitse.

(5) Varjendi sein, lagi ja alt avatud põrand on betoonkonstruktsiooni korral:

- 1) V1-klassi varjendis vähemalt 300 millimeetri paksune;
- 2) V2-klassi varjendis vähemalt 400 millimeetri paksune.

(6) Lõikes 5 nimetatud varjendi seina, lae ja alt avatud põranda puhul muu materjali kasutamisel tuleb tagada lõikes 5 toodud samaväärne kaitse.

(7) V1-klassi varjendi piirdekonstruktsioon ja selles olevad avatäited peavad olema projekteeritud taluma lisaks tavakoormusele vähemalt järgmisi erakorralisi koormusi:

- 1) lagi, piirdeseinad ja alt avatud põrand – välispidine survekoormus vähemalt 100 kN/m²;
- 2) lagi, piirdeseinad, avatäited ja alt avatud põrand – välispidine alarõhukoormus vähemalt 33 kN/m²;
- 3) kaitseuks piirdekonstruktsioonis – vähemalt 200 kN/m²;
- 4) luuk, klapp ja muu läbiviik piirdekonstruktsioonis – vähemalt 300 kN/m².

(8) V2-klassi varjendi piirdekonstruktsioon ja selles asuvad avatäited peavad olema projekteeritud taluma lisaks tavakoormusele vähemalt järgmisi erakorralisi koormusi:

- 1) lagi, piirdeseinad ja alt avatud põrand – välispidine survekoormus vähemalt 200 kN/m²;
- 2) lagi, piirdeseinad, avatäited ja alt avatud põrand – välispidine alarõhukoormus vähemalt 66 kN/m²;
- 3) kaitseuks piirdekonstruktsioonis – vähemalt 400 kN/m²;
- 4) luuk, klapp ja muud läbiviik piirdekonstruktsioonis – vähemalt 600 kN/m².

(9) Varjendist väljaspool kasutatavate kommunikatsioonide transiitliinide läbiviik varjendi piirdekonstruktsioonist ei ole lubatud.

(10) Varjendi seinad, lagi ja põrand tuleb betoonitolmu sidumiseks töödelda ning tagada, et irduv viimistluselement ei tekita lisahtu. Põrandakate peab olema kergesti puhastatav või eemaldatav.

(11) Kaitseukse suletud asendis tuleb tagada tehniline lahendus, mis võimaldab varjendisse sisse pääsemiseks märku andmise võimaluse.

(12) Alla 3400 millimeetri laiuse kaitseukse sulgemisaeg peab olema kuni üks minut. Üle 3400 millimeetri laiuse kaitseukse sulgemisaeg ei tohi ületada viit minutit.

(13) Otse väliskeskkonda avanev kaitseuks või luuk, ventiil või muu taoline läbiviik peab olema killukindel või ülalt ja küljelt kaitstud killukaitsekonstruktsiooniga, mis pakub kaitset 45 kraadise või suurema nurga all lenduvate esemete eest.

(14) Killukaitsekonstruktsiooni paksus on vähemalt:

1) raudbetoonil 200 millimeetrit;

2) terasel 30 millimeetrit;

3) pinnasel 600 millimeetrit.

§ 7. Varjendi sisse- ja väljapääsuteed

(1) Varjendil peab olema vähemalt üks sissepääsutee ning vähemalt üks varuväljapääsutee, mis asub sissepääsutee suhtes hajutatult.

(2) Üks sissepääsutee võib viia mitme varjendi juurde.

(3) Sissepääsutee laius on vähemalt 1,2 meetrit ja kaitseukse valgusava laius vähemalt 0,9 meetrit.

(4) Varuväljapääsutee projekteerimisel tuleb arvestada hoone võimaliku varinguga ja luua võimalus varuväljapääsutee välimise pääsu kaudu väljuda väljapoole hoone varinguala.

(5) Kui varjend asub maa peal või kui maa aluse varjendi puhul ei ole võimalik projekteerida varuväljapääsuteed hoone varingualast välja, võib varuväljapääsutee välimine pääs avaneda hoone varingualasse.

(6) Varjendi varuväljapääsutee välimise pääsu avanemisel hoone varingualasse peab varuväljapääsutee välimise pääsu kohal olema eraldi kaitsekonstruktsioon, mis peab taluma vähemalt 25 kN/m² varisemiskoormust ja olema vähemalt üks meeter üle varuväljapääsutee välimise pääsu serva igas suunas.

(7) Tavakoormusele lisaks peavad 25 kN/m² varisemiskoormust taluma:

1) sissepääsutee ulatuses, mis tagab kaitseukse avamise;

2) varuväljapääsutee konstruktsioon.

(8) Samal tasapinnal asuvatel varjenditel võib olla ühine varuväljapääsutee.

(9) Varuväljapääsutee mõõdud on:

- 1) V1-klassi varjendil vähemalt 800x1200 millimeetrit;
- 2) V2-klassi varjendil vähemalt 900x2000 millimeetrit

(10) Varuväljapääsutee välimise pääsu mõõdud on:

- 1) V1-klassi varjendil vähemalt 600x800 millimeetrit;
- 2) V2-klassi varjendil vähemalt 900x2000 millimeetrit.

(11) V2-klassi varjendi varuväljapääsuteel ei tohi olla vertikaalseid löike.

§ 8. Varjendi ventilatsioon

(1) Varjendile projekteeritakse varjumise korral kasutatav varjendi ventilatsioonisüsteem lisaks hoone tavakasutuseks mõeldud ventilatsioonisüsteemile.

(2) Varjendi ventilatsioonisüsteemi projekteerimisel arvestatakse varjendis viibivate inimeste maksimaalset arvu, varjendi ventilatsioonisüsteemi vastupanuvõimet välistele löökidele, ülerõhule, hoone varingule ja vibratsioonile ning välistatakse lööklaine jõudmine varjendisse.

(3) Varjendi ventilatsioonisüsteemi projekteerimisel peab õhk jaotuma kogu varjendis ühtlaselt ning tagatud peab olema piisav õhuvahetus.

(4) Varjendi ventilatsioonisüsteem peab tagama sissetuleva õhu filtreerimise võimekuse, kaitstes varjendis viibijaid väliskeskkonna õhusaaste, sealhulgas ioniseeriva kiirguse eest.

(5) Varjendi ventilatsioonisüsteemi töövõime peab olema tagatud välisest elektrienergia võrgu katkestusest sõltumatult vähemalt 72 tunni jooksul.

(6) Sellisesse hoonesse rajatud varjendis, mida põhiosas kasutavad eakad või lapsed, tuleb tagada varjendi ventilatsioonisüsteemi automaatne toimimine.

(7) Varjumise ajal peab varjendi ventilatsioonisüsteem tagama varjendis ülerõhu vähemalt 50 paskalit vältimaks väliskeskkonna õhusaaste sattumist varjendisse.

§ 9. Varjendi ligipääsetavus

(1) Kui varjendina kasutatav hoone osa on tavaolukorras kasutusel otstarbel, mis eeldab ehitise ligipääsetavuse nõuete täitmist, tuleb neid nõudeid täita. Varjendina kasutamise ajal kohaldatakse käesolevas määruses sätestatud erisusi.

(2) Varjendile peab olema tagatud ligipääs kõigile, sealhulgas erivajadusega ja liikumisabivahendit kasutavale või liikumisel kõrvalist abi vajavale inimesele, arvestades hoone asukoha ja varjendi ehituslike piirangutega.

(3) Varjendi ruumid ja liikumisteed peavad olema projekteeritud selliselt, et liikumispuudega inimest on võimalik vajadusel kõrvalise abiga varjendisse ja sealt välja aidata, kasutades selleks sobivaid abivahendeid.

(4) Varjendisse on lubatud kaasa võtta juht-, teenistus- või abikoera.

(5) Avalikku varjendisse tohib kaasa võtta väikeloomi ja linde kohase puuri, kasti, suukorvi või rihmaga. Mitteavalikus varjendis kehtestatakse väikeloomade ja lindude kaasavõtmise kord hoone varjumisplaanis.

3. jagu

Varjendi ruumid, varustus, tuleohutus ning hooldus ja kontroll

§ 10. Varjendi ruumid ja vajalik varustus

(1) Varjendi projekteerimisel, ehitamisel ja varustamisel lähtutakse sellest, et varjendi eesmärgipärane kasutamine peab olema tagatud vähemalt kolm ööpäeva järjest.

(2) Varjendisse projekteeritavad vajalikud seadmed ja ruumid peavad tagama varjendi eesmärgipärase kasutamise.

(3) Varjendi temperatuur peab aastaringselt olema vähemalt +10° C tagamaks varjendi seadmete ja vajaliku varustuse säilimise.

(4) Varjendisse tuleb rajada lüüs takistamaks välise saaste sattumist varjendisse kaitseukse avamisel.

(5) Varjendis tuleb tagada:

1) iga 20 ruutmeetri tegeliku varjumispinna kohta vähemalt üks tualeti kasutamise koht, arvestusega vähemalt 0,7 ruutmeetrit tualeti kohta;

2) pind puhta joogivee hoiustamiseks, arvestusega 12 liitrit iga tegeliku varjumispinna ruutmeetri kohta;

3) pind jäätmete kogumiseks, arvestusega neli liitrit iga tegeliku varjumispinna ruutmeetri kohta;

4) antennipistikuga FM-raadiote vajalik vastuvõtmislahendus ja valmidus andmeside tagamiseks;

5) elektrivarustus ja elektripaigaldis elektrituruseaduse tähenduses tagamaks varjendivälisest elektrivõrgust toite varjendi ventilatsioonisüsteemile, valgustitele, pistikupesadele ja teistele elektriseadmetele;

6) varjendi kasutajatele ette nähtud pistikupesad, mis peavad olema paigutatud hajutatult ja arvestusega vähemalt üks pistikupesa iga 20 ruutmeetri tegeliku varjumispinna kohta.

(6) Lisaks lõikes 5 sätestatule tuleb V1-klassi varjendis tagada:

1) pind lüüsile, arvestusega vähemalt 2,5 ruutmeetrit;

2) pind ventilatsiooniseadmele, arvestusega vähemalt 1,5 ruutmeetrit iga seadme kohta;

3) varu-elektritoite pistik;

4) vähemalt ühe ruutmeetrise töötasapinna ja vähemalt kahe pistikupesaga olmeala;

5) veevarustus ja kanalisatsioon, kui varjend rajatakse sellisesse hoonesse, kus alaliselt viibivad inimesed;

6) võimalusel kardinaga eraldatud esmaabi andmise koht.

(7) Lisaks lõikes 5 sätestatule tuleb V2-klassi varjendis tagada:

- 1) lüüs eraldi ruumina, arvestusega vähemalt neli ruutmeetrit koos veevarustuse ja kanalisatsiooniga;
- 2) eraldi ruum ventilatsiooniseadmele;
- 3) eraldi esmaabiruum suurusega vähemalt kuus ruutmeetrit;
- 4) eraldi ruumis paiknev varu-energiaallikas tagamaks varjendi elektripaigaldise toide vähemalt 72 tunniks;
- 5) eraldi ruumina olmeala inimeste arvust sõltuvalt sobiva suurusega töötasapinna ja piisava arvu pistikupesadega;
- 6) veevarustus ja kanalisatsioon.

(8) Veevarustuse ja kanalisatsiooni rajamisel peab kanalisatsioonitorustik olema varjendist suletav spetsiaalselt antud varjendiklassile toodetud sulgventiiliga.

(9) Varjendis tuleb tagada järgmised vahendid:

- 1) esmaabivahendid;
- 2) vahendid kannatanute või liikumisvajadusega isikute transportimiseks;
- 3) vähemalt veerandile varjendis viibivatele inimestele lamamisvõimalus varjendi jaoks toodetud vahenditega;
- 4) evakueerimiseks ja varuväljapääsutee puhastamiseks sobilikud vahendid;
- 5) väliskeskkonna saaste tuvastuse vahendid ja tuvastajate kaitseriietus;
- 6) vähemalt FM-raadio;
- 7) jooditabletid;
- 8) vajadusel varjendi jaoks toodetud kuivkäimlad ning käetoed, mida kasutada tualeti ligipääsetavuse suurendamiseks ning vajalikud vahendid eraldatuse tekitamiseks;
- 9) elektriseadmete toimepidevuse tagamiseks sobivad vahendid;
- 10) joogivesi ja vajadusel anumad vee hoidmiseks;
- 11) veepuhastusaine;
- 12) tulekustuti, kus kustutusaineks ei ole pulber.

(10) Avalikus varjendis tuleb tagada varjendi suunaviitade komplekt.

§ 11. Varjendi tuleohutus

(1) Kui varjend on eraldi tuletõkkeseektsioon, siis paigaldatakse kaitseuksele lisaks tuletõkkeuks.

(2) Uks, mis paigaldatakse V1-klassi varjendis lisaks kaitseuksele, võib avaneda varjendisse sissepoole.

(3) Varjendi suitsueemalduse võib tagada varuväljapääsutee kaudu.

§ 12. Varjendi seadmete ja vahendite vastavus

(1) Varjendis kasutatavad kohtkindlad seadmed ning avatäited ja läbiviigud peavad olema toodetud ja sertifitseeritud varjendis kasutamiseks ning omavahel süsteemina ühilduma.

(2) Varjendis kasutatav varustus, mis on sätestatud käesoleva määruse §-s 10, ei tohi tekitada lisaohu varjendis viibivatele inimestele.

(3) Varjendis kasutatavad seadmed ja vahendid peavad olema varjendi omaniku poolt eristatavalt märgistatud, olema alaliselt varjendis ja kasutatavad.

§ 13. Varjendi hooldus ja kontroll

(1) Varjendis asuvaid seadmeid ja varustust tuleb hooldada vastavalt tootja juhisteile.

(2) Vähemalt üks kord aastas tuleb varjendi omanikul korraldada:

- 1) ventilatsiooniseadme käivitamine vähemalt viieks minutiks, kontrollides ruumi õhutihedust ning ülerõhunäidiku ja õhufiltrite toimimist;
- 2) energiavarustusseadmete töökorra kontroll tootja poolt ettenähtud toimingutega;
- 3) kanalisatsiooni sulgeventiili täielik sulgumine ja avamine;
- 4) kaitseukse sulgumine ja uste tihendite korrasoleku kontroll;
- 5) varjendi vajaliku varustuse olemasolu ja töökorra kontroll.

(3) Säilivustähtaja ületanud varustus tuleb uuendada ja katkised seadmed parandada või välja vahetada.

(4) Varjendi hoolduse ja kontrolli tulemused ning kord kajastatakse varjumisplaanis.

(5) Vähemalt üks kord kümne aasta jooksul peab varjendit tervikuna kontrollima pädev isik.

3. peatükk Varjumisplaan

§ 14. Varjumisplaani üldnõuded

(1) Varjumisplaanis kirjeldatakse hoone kasutajate varjumise võimalust, nende liikumist ja oodatavat käitumist varjumisplaanis käsitatud ohu korral ning varjendi või varjumiskoha kasutuselevõtu korraldamist.

(2) Varjumisplaanis lähtutakse eelkõige sõjalise konfliktiga kaasneva õhurünnakute ohust. Hoone omanik võib varjumisplaani koostada ka muid ohtusid arvestades.

(3) Kui mitme lähestikku asuva hoone kohta on rajatud ühine varjend, siis võib koostada ühise varjumisplaani

(4) Varjendi rajamise kohustusega hoone puhul koostatakse varjumisplaan tuginedes ehitusprojektis sätestatule. Varjumisplaan peab olema koostatud hoone kasutusloa taotlemise hetkeks.

§ 15. Varjumisvõimaluste hindamine

(1) Kui hoones puudub varjend, hinnatakse hoones esmalt varjumisvõimalusi.

(2) Varjumisvõimalusi hinnatakse arvestades järgmisi asjaolusid:

- 1) hoone kasutusotstarvet ja kasutuse režiimi;
- 2) hoone kasutajate arvu;
- 3) võimalikku varjumisvõimalust hoones ning hoone suurust ja planeeringut;
- 4) hoones varjumiskoha kohandamise võimalikkust, sealhulgas muid lähedalasuvaid varjumisvõimalusi;
- 5) varjumist korraldavate inimeste arvulist vajadust ja rolle koos ülesannetega;
- 6) varjumise vajadusest, võimalustest ja korraldusest teavitamise viise.

(3) Kui hoones ei ole võimalik varjumisvõimaluse hindamise hetkel ega edaspidi varjumiskohta kohandada, tuleb varjumisplaanis sätestada hoone kasutajatele võimalusel muu tegutsemise kord vahetu kõrgendatud ohu korral.

(4) Kui hoones on varjumisvõimaluse hindamise hetkel või edaspidi võimalik varjumiskoht kohandada vähemalt osale hoone kasutajatest, kajastatakse varjumisplaanis varjumise võimalused ja lisatakse planeeritud tegevused koos tähtaegadega.

§ 16. Varjumisplaani koostamine ja varjumise korraldamine hoones

(1) Varjumisplaanis kirjeldatakse varjumise üldine korraldus, sealhulgas hoone üldandmed, varjendi või varjumiskoha skeem ja vajalikud tegevused etapiviisiliselt.

(2) Varjumise korraldamisel hoones eristatakse:

- 1) valmiduse etapp;
- 2) valmisolekusse seadmise etapp;
- 3) valmisoleku etapp.

(3) Valmiduse etapis võib varjend või varjumiskoht olla kasutusel muul otstarbel. Varjend või varjumiskoht ei pea olema ette valmistatud varjumiseks, kuid tegevused peavad olema suunatud varjendi ja varjumiskoha korrashoiule.

(4) Valmisolekusse seadmise etapis korraldab varjendi või varjumiskoha omanik 72 tunni jooksul hädaolukorra seaduse § 16² lõikes 7 sätestatud otsusest varjendi või varjumiskoha varjumiseks sobivaks. Varjendis või varjumiskohas tagatakse varjumisplaanile vastav varjumise võimalus.

(5) Valmisoleku etapis on varjend või varjumiskoht ette valmistatud ja tagatud on ööpäevaringselt varjumisvõimalus.

(6) Varjumisplaani koostatakse vastavalt käesoleva määruse lisas 2 esitatud andmetele, mida võib vajadusel kajastada hoone muudes ohutusdokumentides.

§ 17. Varjumisplaani kinnitamine, üle vaatamine ja teatavaks tegemine

- (1) Varjumisplaani kinnitatakse hoone omaniku või tema poolt volitatud isiku poolt või korteriühistu juhatuse otsusega, juhatuse puudumisel üldkoosoleku otsusega.
- (2) Varjumisplaani määratakse hoones varjumise korraldamise eest vastutav isik.
- (3) Varjumisplaani uuendatakse, kui hoones on toimunud olulised muudatused, mis võivad mõjutada varjumist ja selle korraldust.
- (4) Hoones varjumise korraldamise eest vastutav isik peab varjumisplaani üle vaatama vähemalt üks kord viie aasta jooksul, et tagada varjumise korralduse vastavus tegelikule olukorrale.
- (5) Varjumisplaanis toodud oluline info varjumisvõimaluste kohta hoones ja tegevused erinevates etappides tehakse teatavaks hoone kasutajatele ja hoones varjumist korraldavale isikule, võttes arvesse hoone kasutusostarvet ja kasutajate hulka.

4. peatükk

Varjumiskoht

§ 18. Varjumiskoha kohandamise põhimõtted

- (1) Kui varjumisvõimaluste hindamisel on selgitatud välja varjumiskoha kohandamise võimalus, kohandatakse varjendita hoonele varjumiskoht.
- (2) Varjumiskoht kohandatakse ruumi, mis asub tervenisti või osaliselt maapinnast allpool või maa peal vahetult maapinna lähedal.
- (3) Varjumiskoha konstruktsioon koos avatäitega peab kaitsma vähemalt plahvatusega kaasneva laialipaiskumise eseme eest.
- (4) Varjumiskoht on ette nähtud lühiajaliseks viibimiseks järjestikku kuni 12 tundi.
- (5) Ühele inimesele tuleb varjumiskohas võimalusel planeerida minimaalselt 0,75 ruutmeetrit põrandapinda. Eluhoones tohib ühes varjumiskohas olla kuni 180 inimest ja mitteiluhoones kuni 1000 inimest.
- (6) Varjumiskohas peab olema tagatud piisav õhuvahetus, arvestades varjumiskohas viibijate hulka.
- (7) Varjumiskohal, mis on suurem kui 15 ruutmeetrit, peab lisaks sissepääsuteele olema üks varuväljapääsutee, mis asub sissepääsutee suhtes hajutatult.
- (8) Hoonesse kohandatud varjumiskohas peab tagama tualeti kasutamise võimaluse.
- (9) Varjumiskoht peab olema puhas ja kuiv ega tohi tekitada lisaohte varjumise ajal.
- (10) Varjumiskohta on lubatud kaasa võtta juht-, teenistus- või abikoera.

(11) Avalikku varjumiskohta tohib kaasa võtta väikeloomi ja linde kohase puuri, kasti, suukorvi või rihmaga. Mitteavalikus varjumiskohas lahendatakse väikeloomade ja lindude kaasavõtmine hoone varjumisplaanis.

5. peatükk

Varjendi ja varjumiskoha märgistus

§ 19. Nõuded varjendi ja varjumiskoha märgistamisele

(1) Varjend ja varjumiskoht märgistatakse vastavalt määruse lisale 3.

(2) Varjumiskoha märk peab olema paigaldatud avaliku varjumiskoha ja avaliku varjendi ehitise fassaadile või sissepääsu uksele nii, et see on ehitisele lähenedes nähtav. Samuti paigaldatakse varjumiskoha märk avaliku varjumiskoha ja avaliku varjendi uksele või vahetult selle kõrvale.

(3) Avalikus ruumis, ehitise territooriumil ja teekonnal avalikku varjendisse või avalikku varjumiskohta kasutatakse suunaviitasid soovitatavalt koos kauguse lisainfoga. Suunaviidad peavad olema paigaldatud 72 tunni jooksul pärast hädaolukorra seaduse § 16² lõikes 7 ja 16⁴ lõikes 4 sätestatud otsust.

(4) Mitteavaliku varjendi ja mitteavaliku varjumiskoha puhul peab varjumiskoha märk olema paigaldatud vähemalt selle varjendi ja varjumiskoha uksele või selle vahetusse lähedusse.

(5) Varjendi ja varjumiskoha märgistuse tagab ehitisel ja selle territooriumil ehitise omanik, kui Päästeametiga ei lepita kokku teisiti.

(6) Avalikus ruumis tehakse avalike varjendite ja avalike varjumiskohtade suunaviitade paigaldamiseks koostööd kohaliku omavalitsusüksuse ja teiste kinnistute omanikega.

6. peatükk

Rakendussäte

§ 20. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub 2026. aasta 1. juulil.

Kristen Michal
Peaminister

Igor Taro
Siseminister

Keit Kasemets
Riigisekretär

Lisa 1. Varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu ja varjendi suuruse arvutamine

Lisa 2. Varjumisplaani vorm

Lisa 3. Varjendi ja varjumiskoha tähistus